

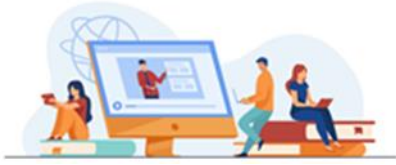
Сосницький професійний аграрний ліцей

Аналіз
самооцінювання освітньої
діяльності за напрямом
«Система оцінювання
здобувачів освіти»
в Сосницькому ПАЛ

Виконала методистка Ольга Степко

Сосниця 2025

"Оцінки мають бути вагомими"

(Василь Сухомлинський)

Аналіз самооцінювання освітньої діяльності за напрямом
«Система оцінювання здобувачів освіти» в Сосницькому ПАЛ

З метою розбудови внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти у ліцеї, використання системного підходу до здійснення моніторингу на всіх етапах освітнього процесу у 2024-2025 н.р. та відповідно до наказу від 12.09.2024 р. № 55 «Про створення робочої групи

та проведення самооцінювання за напрямом «Система оцінювання здобувачів освіти» у Сосницькому професійному аграрному ліцеї був проведений самоаналіз системи оцінювання здобувачів освіти.

Для проведення ефективного й об'єктивного самооцінювання необхідно залучити всіх учасників освітнього процесу та освітніх експертів! Оцінювання діяльності закладу має бути максимально публічним. Утім, ми пам'ятаємо, що зібрана інформація може бути конфіденційною та містити персональні дані. Аби організувати процес чітко та прозоро, ми дотримувалися певної **послідовності дій**:

1. Видали наказ про проведення самооцінювання від 12.09.2024 р. № 55 «Про створення робочої групи та проведення самооцінювання за напрямом «Система оцінювання здобувачів освіти» у Сосницькому професійному аграрному ліцеї

2. Затвердили склад робочої групи (9 чоловік) за напрямом «Система оцінювання здобувачів освіти» (Додаток 1 до Наказу).

3. Розробили Орієнтовний План роботи робочої групи з проведення само оцінювання за напрямом «Система оцінювання здобувачів освіти» (Додаток 2 до Наказу).

4. Проводимо самооцінювання за Критеріями, індикаторами оцінювання

внутрішньої системи забезпечення якості освіти за напрямом «Система оцінювання здобувачів освіти» (фіксуємо результати, проводимо моніторинг різних видів оцінювання здобувачів освіти та напрацьовуємо рекомендації).

5. Обговорили результати на засіданні педагогічної ради.
6. Видали Наказ про підсумки самооцінювання.
7. Ухвалили управлінські рішення та будемо враховувати результати самооцінювання у річному плані роботи ліцею на наступний навчальний рік.

При проведенні ефективного та якісного самооцінювання освітніх та управлінських процесів закладів освіти важливо проаналізувати систему оцінювання здобувачів освіти за такими **вимогами (компонентами оцінювання)** (згідно Критеріїв):

1. Наявність відкритої, прозорої і зрозумілої для здобувачів освіти системи оцінювання їх навчальних досягнень.
2. Застосування внутрішнього моніторингу, що передбачає систематичне відстеження та коригування результатів навчання кожного здобувача освіти.
3. Спрямованість системи оцінювання на формування у здобувачів освіти відповідальності за результати свого навчання, здатності до самооцінювання.
4. Академічна доброчесність здобувачів освіти.

Ми використовуємо єдині **підходи до оцінювання навчальних досягнень** здобувачів освіти:

- вимоги до оцінювання результатів навчання здобувачів освіти визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові, предметні та професійні компетентності;
- оцінювання у ґрунтується на позитивному підході, що, передусім, передбачає врахування рівня досягнень здобувача освіти;
- система оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти включає критерії, правила і процедури, за якими здійснюється оцінювання.

- розроблення, оприлюднення та інформування про критерії оцінювання робить процес оцінювання прозорим і зрозумілим для всіх учасників освітнього процесу.

Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти, на нашу думку:

- має у своїй основі чіткі і зрозумілі вимоги до навчальних результатів;
- дозволяє гарантовано досягти результати;
- заохочує здобувачів освіти апробувати різні моделі досягнення результату без ризику отримати за це негативну оцінку;
- дає можливість розвивати в здобувачів освіти впевненість у своїх здібностях і можливостях;
- використовує самооцінювання і взаємооцінювання як важливий елемент освітньої діяльності.

Методи збору інформації

Для вивчення освітньої системи важливо визначити джерела отримання інформації за кожним критерієм. Ми намагалися використовувати такі інструменти:

1. Опитування учасників освітнього процесу (анкетування педагогічних працівників, здобувачів освіти, батьків, усне опитування тощо). Особливо цінну інформацію можна отримати від випускників минулих років. Адже саме вони можуть реалістично оцінити ефективність впливу ліцею на їхнє майбутнє.

2. Спостереження за проведенням занять та позакласних заходів дає можливість зафіксувати форми та методи системи оцінювання та взаємооцінювання, наявність чи відсутність необхідних Критеріїв досягнень здобувачів, проаналізувати культуру оцінювання у закладі тощо.

3. Моніторинг системи оцінювання. Відповідно до плану роботи ліцею протягом навчального року здійснюється моніторинг з усіх навчальних предметів, зокрема:

- щорічно у вересні проводяться діагностичні контрольні роботи серед здобувачів освіти I-го курсу з базових загальноосвітніх дисциплін (українська мова і література, історія, англійська мова, математика, фізика, хімія, біологія та інформатика);

- два рази на рік (1 раз на семестр) у грудні та у квітні щорічно на підставі наказу директора ліцею проводяться директорські контрольні роботи;

- два рази на рік, після закінчення кожного семестру, проводиться аналіз результатів навчальної діяльності здобувачів освіти з предметів загальноосвітньої, професійної та загально-професійної підготовки.

4. Аналіз документації (журнали, зрізи знань, звітність за попередні роки, ділова документація, протоколи різних іспитів, результати НМТ, різних конкурсів тощо).

5. Цілеспрямоване інтерв'ювання окремих учасників освітнього процесу (викладачів, майстрів виробничого навчання, психолога і соціального педагога).

Визначення рівня якості освітньої діяльності

За результатами самооцінювання необхідно визначити рівень якості освітньої діяльності. Існує декілька методик:

- кількісна;
- описова;
- комбінована.

Щоб обрати оптимальну методик, ми оцінимо власну освітню діяльність описовими характеристиками, а потім переведемо їх у бали. Це допоможе визначити рівень якості освітньої діяльності по кожному критерию за чотирибальною шкалою:

- високий рівень (3,61 – 4 бали);
- достатній рівень (2,66 – 3,6 бала);
- рівень, що вимагає покращення (1,66 – 2,65 бала);
- низький рівень (1,65 – 1 бал).

У 2024-2025 навчальному році робочою групою проводилось самооцінювання за різними методами якості освітньої діяльності за напрямом «Система оцінювання здобувачів освіти». Анкетування учасників освітнього процесу здійснювалось у Google Формам. У ньому взяли участь 29 педагогічних працівників (за виключенням 2-ох вихователів, керівника гуртка та керівника фізвиховання), 144 здобувачів освіти та 68 батьків пройшли анкетування. У анкеті для педагогічних працівників є 13 запитань, у анкеті для здобувачів освіти – 15 запитань і для батьків – 15 запитань. Запитання для анкет брались з індикаторів оцінювання та методів збору інформації. Серед здобувачів освіти найбільше (45,8%) анкетувались з професії «Слюсар з ремонту с/г машин та устаткування, тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва, водій автотransпортних засобів категорії «С»», 33,3 % - з професії «Кухар-кондитер» на базі 9 класів, 18,1 % - з професії «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва, водій автотransпортних засобів категорії «С»», решта (невелика кількість – 2,8%) – з професії «Слюсар з ремонту колісних автотransпортних засобів» та «Кухар-кондитер» на основі 11 класів.

Серед батьків найбільше (52,9%) анкетувались ті, діти яких навчаються з професії «Кухар-кондитер» на базі 9 класів, 29,4 % - з професії «Слюсар з ремонту с/г машин та устаткування, тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва, водій автотransпортних засобів категорії «С»», 8,8 % - з професії «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва, водій автотransпортних засобів категорії «С»» на основі 11-ти класів і також 8,8 % з професії «Кухар-кондитер» на базі 11 класів.

ВИМОГА/ПРАВИЛО 2.1. Наявність відкритої, прозорої і зрозумілої для здобувачів освіти системи оцінювання їх навчальних досягнень

Критерій 2.1.1. Здобувачі освіти отримують від педагогічних працівників інформацію про критерії, правила та процедури оцінювання навчальних досягнень

Рівень – достатній

Розроблення, оприлюднення та інформування про Критерії оцінювання робить процес оцінювання прозорим і зрозумілим для всіх учасників освітнього процесу.

Система оцінювання неможлива без інформування здобувачів освіти про критерії оцінювання та розуміння того, як і за що їх оцінюють. Процес інформування і оприлюднення критеріїв розпочинається з критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів, затверджених Міністерством освіти і науки України. При виконанні обов'язкового виду роботи викладач розробляє критерії оцінювання навчальних досягнень учнів, які ґрунтуються на критеріях, затверджених МОН, а також враховують особливості вивчення теми (обсяг годин на вивчення, кількість обов'язкових робіт), освітню програму закладу освіти, компетентнісний підхід до викладання предмету (курсу), організаційну форму проведення навчального заняття). Оцінювання у ліцеї стимулює здобувачів освіти до навчання, а не використовується для покарання.

Переважає більшість педагогічних працівників адаптують критерії МОН до умов роботи закладу, а саме: 62,1% використовують виключно рекомендації МОН, 23% частково коригують їх, і лише 6% розробляють власні критерії оцінювання.

На сайті закладу освіти та в навчальних кабінетах (але не у всіх) присутня інформація про Критерії оцінювання здобувачів освіти.

У звичному форматі навчання педагоги проговорюють Критерії оцінювання в усній формі, ознайомлюють зі шкалою оцінювання разом зі

зразком розв'язання завдань тощо. Майже половина педагогів інформує здобувачів освіти про критерії їх навчальних досягнень впродовж навчального року перед вивченням теми – 48,3%. Інформують і пояснюють учням критерії на початку навчального року – 31% педагогів. З інформаційних стендів отримують відомості про критерії у 17,2% педагогів.

Переважає більшість здобувачів освіти, а це 89,6%, вважає, що отримує інформацію про критерії, правила, процедури оцінювання навчальних досягнень, а 10,4 % респондентів отримує інформацію тільки у разі звернення до педагога.

Згідно аналізу анкетування батьків зрозуміло, що оцінювання навчальних досягнень їх дітей мають зрозумілі для них вимоги у повній мірі 85,3 % респондентів, а частково – лише 14,7%. 79,4 % батьків розуміють, що таке Критерії оцінювання з навчальних предметів, відповідно до яких здійснюється оцінювання результатів навчання дитини, лише 20,6% - розуміють частково. Але лише 66,2 % батьків знайшли інформацію про Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з кожного предмета на сайті ліцею. В основному батьки отримують інформацію про Критерії оцінювання від класних керівників (69,1%) та майстрів виробничого навчання (64,7%).

Критерій 2.1.2. Система оцінювання в закладі освіти сприяє реалізації компетентнісного підходу до навчання

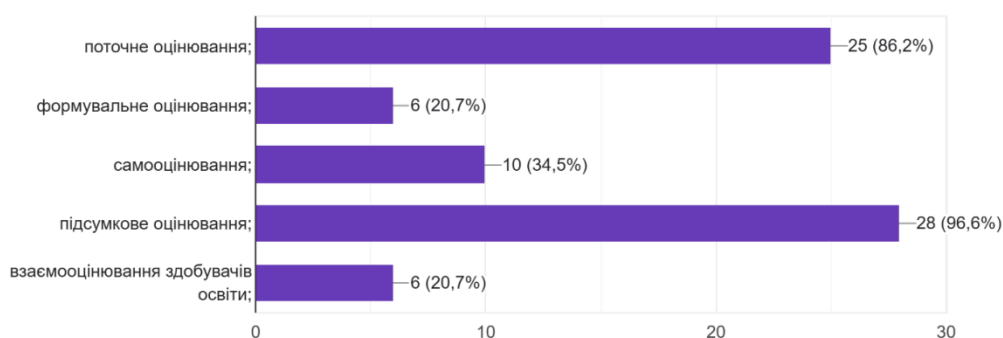
Рівень – достатній

Освітній процес спрямовується на формування і розвиток ключових, предметних та професійних компетентностей, посилення ролі особистісного чинника в засвоєнні навчального матеріалу. У зв'язку з цим в закладі освіти змінилися технології контролю і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти. За компетентнісного підходу оцінюється не обсяг засвоєних знань, а те, як ці знання використовуються для вирішення прикладних завдань. У нашому закладі сприяють впровадженню компетентнісного підходу в системі оцінювання, адже в минулому

навчальному році вся методична робота навчального закладу була спрямована на узагальнюючий етап вирішення внутріліцейної методичної проблеми: «Вдосконалення змісту, форм і методів навчання для формування професійних компетентностей учнів, розвитку їх творчих здібностей, соціальної адаптації» та узагальнення педагогічного досвіду. Тому у нас є певний досвід проведення науково-педагогічні семінарів з даної теми, педагоги беруть участь у відповідних тренінгах, проходять онлайн-курси. Процес впровадження викладачами компетентнісного підходу в систему оцінювання вивчається шляхом спостереження за проведенням навчальних занять. Результати спостережень за навчальними заняттями показали, що система оцінювання у закладі певною мірою сприяє реалізації компетентнісного підходу до навчання. Згідно опитування та за результатами взаємовідвідування більша частина педагогів (69%) застосовує систему оцінювання, спрямовану на реалізацію компетентнісного підходу, відзначає досягнення здобувачів освіти, підтримує у них бажання вчитися, надає можливість вибору рівнів та типів навчальних завдань, добирає домашні завдання, спрямовані на формування ключових компетентностей, оцінює не лише результат роботи, але й процес навчання, а 31 % - частково.

Для оцінювання здобувачів освіти наші педагоги використовують різні види оцінювання здобувачів освіти:

3. Для оцінювання здобувачів освіти Ви використовуєте... (можна обрати кілька відповідей)
29 відповідей

Для оцінювання здобувачів освіти наші педагоги використовують різні форми оцінювання здобувачів освіти. За результатами анкетування зрозуміло, що найпоширеніші:

- усне опитування (51,7%),
- тести (24,1%),
- письмова робота (20,7%),
- контроль за приготуванням страв (3,5%).

75,9% педагогів вважають, що необхідно проводити тренінги, майстер-класи щодо використання різних форм оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти, 10,3% педагогів не потребують, а 13,8% зазначили, що займаються самоосвітою.

Такі види та форми оцінювання дозволяють батькам здобувачів освіти відстежувати рівень знань з предмета (компетентності) та досягти дитині бажаних результатів у навчанні у повній мірі 73,5%, частково – 23,5% і важко відповісти – 3,0%.

У процесі впровадження компетентнісного підходу оцінювання навчальних досягнень спрямовується на вирішення таких основних навчальних завдань:

- розв'язання проблем і прийняття рішень;
- розуміння, а не відтворення фрагментів інформації;
- оцінювання умінь, які визначають здатність працювати в команді;
- уміння слухати, розв'язувати конфлікти, вирішувати дискусійні питання і проблеми;
- уміння застосовувати знання в реальних виробничих та життєвих ситуаціях.

Співбесіди зі здобувачами освіти засвідчили, що вони отримують необхідну допомогу, підтримку у навчальній діяльності, повагу та мотивацію на успіх. Зворотний зв'язок від викладачів учні отримують. 87,5% респондентів отримують його від усіх викладачів, 8,6 % - від більшості педагогів.

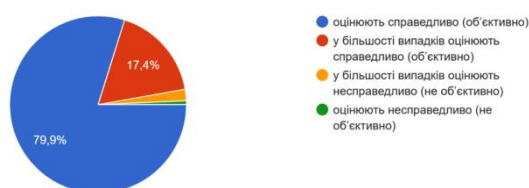
Критерій 2.1.3. Здобувачі освіти вважають оцінювання результатів навчання справедливим і об'єктивним

Рівень – достатній

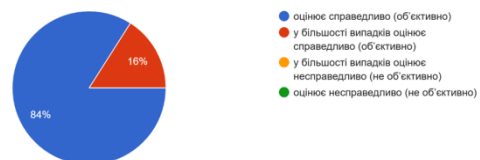
Переважає більшість опитаних здобувачів освіти та їхніх батьків вважають оцінювання результатів навчання справедливим та об'єктивним. Зробити висновок, що викладачі акцентують увагу на досягненнях учнів, мотивують та підтримують бажання вчитися.

Дуже добре, що більшість опитаних здобувачів освіти (85,4%) відмітили, що більша частина викладачів доступно пояснюють та аргументують виставлення оцінок. Вони вказали, що ще до початку оцінювання педагоги завжди пояснюють, за що вони можуть отримати ту чи іншу оцінку а після оцінювання зрозуміло її аргументувати. 13,9 % респондентів відмітили, що педагоги в переважній більшості не пояснюють вимоги до оцінювання, аргументують оцінку лише на їхнє прохання і лише 0,7% здобувачів освіти вважають що педагоги нашого закладу дуже рідко пояснюють вимоги до оцінювання, не завжди аргументують оцінки. Разом з тим, на питання «Наскільки викладачі/майстри виробничого навчання справедливо (об'єктивно) оцінюють Ваші навчальні досягнення?» вони відповіли позитивно.

3. Наскільки викладачі справедливо (об'єктивно) оцінюють Ваші навчальні досягнення?
144 відповіді

4. Наскільки майстер виробничого навчання справедливо (об'єктивно) оцінює Ваші навчальні досягнення?
144 відповіді

Під час опитування батьків зрозуміло, що 80,9 % респондентів задоволені тим, як педагоги оцінюють їхню дитину з навчальних предметів у повній мірі, частково -17,6 %, зовсім ні – 1,5%. А також 95,6 % батьків вважають оцінювання навчальних досягнень їх дітей під час дистанційного навчання справедливим.

З отриманих результатів та на підставі спостережень можемо зробити висновки, що більшість здобувачів освіти вважають:

- знання, які вони отримують в ліцеї є цікавими;
- викладачі у ставленні до них справедливі;
- викладачі у ставленні до учнів реалізують індивідуальний підхід;
- завжди та часто пояснюють свій матеріал зрозуміло;
- в оцінюванні знань здобувачів освіти викладачі об'єктивні. Більшість з них задовольняє викладання у ліцеї та у більшості не виникає конфліктів з викладачами.

ВИМОГА/ПРАВИЛО 2.2. Застосування внутрішнього моніторингу, що передбачає систематичне відстеження та коригування результатів навчання кожного здобувача освіти

Критерій 2.2.1. У закладі освіти здійснюється аналіз результатів навчання здобувачів освіти

Рівень - достатній

Основним показником системи якості освітніх послуг та якості освіти закладу є рівень навчальних досягнень здобувачів освіти. У звітах керівника, заступників, методиста, на сайті ліцею подано результати моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти за семестрами та навчальними роками. Освітньою метою проведення моніторингових досліджень є виявлення об'єктивного та раціонального підходу до оцінювання навчальних досягнень з боку педагогів, простеження системності в оцінюванні здобувачів освіти, динаміки їх навчальних досягнень. У закладі проводиться всебічний аналіз тенденцій щодо динаміки навчальних досягнень здобувачів освіти на основі моніторингу, результати якого розглядаються на засіданнях педагогічної ради та є основою для прийняття управлінських рішень щодо подолання проблем і негативних тенденцій. Головне завдання розвитку системи моніторингу в закладі освіти – отримання об'єктивної інформації про якість надання освітніх послуг, оперативне прийняття обґрунтованих

управлінських рішень, що сприятимуть розвитку галузі й усуватимуть недоліки в освітньому процесі. Відповідно до плану роботи ліцею протягом навчального року здійснюється моніторинг з усіх навчальних предметів. Мета цих моніторингів - дослідити рівень навчальних досягнень здобувачів освіти, порівняти з аналогічними показниками за попередні навчальні періоди, відстежити динаміку зміни показників, визначити проблемні питання, прослідкувати результативність роботи викладачів.

Упродовж останніх років ми проводили внутрішньоліцейний і внутрішньогрупний контроль якості знань здобувачів освіти всіх курсів (діагностичні контрольні роботи для I курсу, директорські контрольні роботи згідно наказів в кожному семестрі). Це дає можливість спостерігати за динамікою зростання чи спадання якості знань здобувачів освіти усього ліцею практично з усіх предметів, порівнювати результати як семестрові, так і тематичні, контрольні, що створює позитивне поле для об'єктивності в оцінюванні педпрацівниками і батьками. Спостереження за розвитком рівня знань кожного здобувача освіти в групах з кожного предмета дає можливість особистісно зорієнтованого підходу до створення ситуацій, у яких кожен вмотивовується до самовдосконалення та самоорганізації. Згідно спостережень визначення рейтингу здобувачів освіти має як позитивні, так і негативні сторони, але тут ми намагаємось відштовхуватися від позитивної мотивації: цього ти вже досягнув, а далі треба спробувати підніматися вище. Використання результатів моніторингових досліджень (у графіках і таблицях) на батьківських зборах викликає живий інтерес і зацікавленість. Батьки, отримавши повну інформацію про навчальні досягнення здобувачів освіти групи, порівнюють, зіставляють, зважують можливості своєї дитини і поспішають на консультації до педагога або починають пильніше вникати в навчальну діяльність дитини, що є неабияким мотивом до систематичного вивчення уроків, творчої праці, до досягнення вищого рівня з різних мотивів. Важливим є й прагнення показати кращі результати на наступних батьківських зборах.

Спостереження за рівнем навчальних досягнень здобувачів освіти можуть проводитись:

- за результатами контрольних робіт, які проводять безпосередньо викладач, адміністрація, незалежні експерти;
- щодо кожного здобувача освіти окремо порівняно з групою і самим собою;
- однієї й тієї самої групи з окремого предмета впродовж кількох років та порівняно з іншими групами;
- у динамічних групах здобувачів освіти;
- в одного педагога в різних групах;
- у кількох педагогів з одного предмета в різних групах;
- у кількох педагогів в одній групі.

Це дає можливість визначити не тільки якісні зміни в знаннях дітей, а насамперед у підвищенні професійних якостей самого педагога. Маючи на руках порівняльні таблиці, графіки, діаграми, викладачі жваво обговорюють дані на різних зібраннях: на засіданнях методичних комісій, творчих групах. Шукають шляхи розв'язання проблем на семінарах, виходять із пропозиціями щодо форм навчання. Вони, як і здобувачі освіти, намагаються досягти вищого показника якості знань, оскільки він демонструється для дітей, викладачів, батьків, а це вже рейтинг педагога.

Загалом очевидно, що всі учасники навчально-виховного процесу зацікавлені в тому, щоб крива успіху піднімалася вгору. Особливо важливо виділити індивідуальну роботу з планування самореалізації і самовдосконалення учасників навчально-виховного процесу, зокрема здібних дітей. Але не слід нехтувати роботою зі здобувачами освіти, які мають низький рейтинг. Для цього є різноманітні прийоми й методи, за допомогою яких слід домагатися позитивних зрушень. Аналіз спостережень за рівнем знань здобувачів освіти шляхом констатації оцінних балів приводить до досліджень, які вказують на якість їх навчальних досягнень:

- відвідування здобувачами освіти ліцею;

- відвідування індивідуальних, факультативних занять, курсів за вибором;
- соціально-громадська активність здобувачів освіти;
- стан здоров'я;
- відвідування батьківських зборів.

За результатами анкетування педагогів 89,7% педагогів вважають, що моніторинги результатів навчання здобувачів освіти проводяться систематично, здійснюється аналіз результатів навчання здобувачів освіти, приймаються рішення щодо їх коригування, 10,3% респондентів вважають, що моніторинг проводиться частково. 50% проанкетованих батьків простежують результати своєї дитини з навчальних предметів, 45,6% - частково, зовсім ні – 4,4 %.

Аналіз результатів моніторингу

Таблиці Додаток А

Дані моніторингів обговорюються на засіданнях методичний комісії педагогічних працівників та на засіданнях педагогічної ради. За результатами моніторингу видаються накази по ліцею та приймаються управлінські рішення щодо планування і корекції роботи. Це виявлення і аналіз чинників, що впливають на рівень успішності учнів, виявлення обдарованих дітей і підтримка їх інтелектуального розвитку, планування і проведення додаткових занять з учнями, які потребують педагогічної допомоги, диференційованому підходу до здобувачів освіти, впровадження в роботу інтерактивних методів, активізація роботи психологічної служби. Проте, прийняті за їх результатами рішення не завжди використовуються для подальшого корегування системи оцінювання, подолання виявлених проблем. За результатами моніторингу викладачі проводять корекційну роботу щодо вибору ефективніших форм і методів подачі навчального матеріалу з метою кращого засвоєння його учнями, надають зворотній зв'язок для батьків. Отож, переважна більшість задоволена систематичністю

проведення моніторингу результатів навчання здобувачів освіти з усіх предметів інваріантної частини.

Критерій 2.2.2. У закладі освіти впроваджується система формувального оцінювання

Рівень – вимагає покращення

У закладі починає впроваджуватися система формувального оцінювання, яке передбачає відстежування особистісного розвитку здобувачів освіти та хід набуття ними навчального досвіду і компетентностей. Методистом закладу розроблені методичні рекомендації «ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ», підібрані зразки різних листків оцінювання та само оцінювання здобувачів освіти. Оскільки формувальне оцінювання націлене на визначення індивідуальних досягнень кожного здобувача освіти, не передбачає порівняння навчальних досягнень різних учнів, широко використовує описове оцінювання, застосовує зрозумілі критерії оцінювання, за якими оцінюють учня, він стає свідомим учасником процесу оцінювання і навчання, забезпечує зворотний зв'язок – отримання інформації про те, чого здобувачі освіти навчилися, а також про те, як викладач реалізував поставлені навчальні цілі, визначає вектор навчання: виконавши завдання, учні дізнаються про те, якого рівня вони наразі досягли і в якому напрямку їм потрібно рухатися далі. Так, за результатами анкетування педагогічних працівників тільки 17,2% добре володіє методами та інструментами формувального оцінювання, 55,2 % педагогів оцінили свою роботу в даному напрямку на «4» з «5» балів. Це означає, що дане питання потребує глибшого вивчення.

Слід зазначити, що формувальне оцінювання – це інтерактивне оцінювання прогресу здобувачів освіти, що дає змогу педагогам відповідно адаптувати освітній процес, опираючись на дані відстеження особистісного розвитку учнів та хід набуття ними навчального досвіду й компетентностей, тому є необхідність пропрацювати даний вид оцінювання з педагогічними

працівниками шляхом проведення педагогічного семінару з даної теми та пройти відповідні тренінги, онлайн-курси тощо. За результатами анкетування лише 20,7% педагогів вказали, що застосовують у своїй практиці формувальне оцінювання, 34,5% – самооцінювання здобувачами освіти, 20,7% – взаємне оцінювання учнями, також спостереження за навчальними заняттями засвідчує, що на практиці самооцінювання та взаємооцінювання здобувачів освіти під час занять організовує певна частина викладачів та майстрів виробничого навчання. Під час спостереження за навчальними заняттями та співбесідами у робочій групі з'ясовано, що існує потреба у частішому використанні прийомів формувального оцінювання серед викладачів та майстрів виробничого навчання для відстеження індивідуальних траєкторій розвитку кожного здобувача освіти, формування відповідального ставлення до навчання, здатності до самооцінювання. Через систему формувального оцінювання педагоги нашого закладу виявляють прогалини у змісті навчального матеріалу, який засвоїли здобувачі освіти, визначають рівень індивідуальних досягнень кожного учня, використовують одиничні завдання, нестандартизовані за змістом, процедурою і способами перевірки. Так на уроках математики, біології та хімії викладачі використовують опитування, під час якого в кінці уроку учні дають відповіді на запитання, що на уроці було найбільш зрозумілим та що взагалі залишилось незрозумілим. Такі запитання дають можливість викладачу спланувати індивідуальну роботу з учнями по усуненню прогалин у їх знаннях. На уроках історії, іноземної мови, української мови та літератури, зарубіжної літератури викладачі використовують техніки «Асоціативний кущ», «Мікрофон», «Інформаційне гроно», «Сенкан» та розв'язування кросвордів. Використання таких технік забезпечує зворотній зв'язок «викладач-учень», викладач виявляє потреби учнів та спонукає їх до самоповаги і співробітництва, спостерігає за процесом навчання, розвиває самооцінку учнів. Забезпечує зворотний зв'язок – отримання інформації про те, чого учні навчилися і як викладач реалізував поставлені навчальні цілі.

Викладачі оцінюють учнів в різноманітних ситуаціях, коли вони працюють у парі, групі, індивідуально. Оцінюються не тільки навчальні результати учня, але і його активність, зацікавленість, мотивація, що є також важливими цілями. Викладачі під час формування оцінювання розвивають культуру спільного обговорення в класі, навички критичного і творчого мислення здобувачів освіти, а також створюють середовище, що заохочує їх розвиватись. Частина викладачів не усвідомлюють до кінця, що формувальне оцінювання оцінює не результат, а процес. Відповідно, щоб здійснити формувальне оцінювання, не проводяться тільки спеціальні контрольні роботи. Це можливо оцінити лише через спостереження за роботою дитини, а не через перевірку результатів навчання. За результатами анкетування 69% педагогів постійно відстежують особистісний поступ здобувачів освіти, формують у них внутрішню мотивацію, позитивну самооцінку, відзначаю досягнення, підтримують бажання навчатися. Слід більше уваги приділяти вивченню методичних рекомендації щодо формування оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розробленню своїх критеріїв навчання спільно з учнями. Формування оцінювання - шлях до успішного навчання. Викладачі-предметники приділяють достатню увагу формуванню у здобувачів освіти позитивної самооцінки, бажання навчатися. Під час навчального процесу педагоги не дають здобувачам освіти зневіритись у своїх силах, заохочують їх максимально проявляти свою ініціативу, самостійно думати і працювати. Для цього створюють проблемні ситуації на уроках. Викладачі звертають увагу на те, щоб здобувачі освіти не боялись припуститись помилки. 75% батьків вважають, що оцінювання навчальних досягнень в ліцеї розвиває у дитини впевненість у власних здібностях та можливостях, 19,1% - частково. 20,6% батьків вважають, що дитина зовсім не відчуває ризик отримати негативну оцінку при оцінюванні результатів навчання, 67,6% - частково відчувають ризик, 11,8% дітей бояться отримати негативну оцінку. Але на помилках вчать. З цією метою педагоги використовують нестандартні уроки, де учні включаються в колективні

форми навчання, використовуються різні інтерактивні технології, творчі завдання, створюють ігрові ситуації, мультимедійні презентації. Все це робиться з метою викликати у здобувачів освіти зацікавленість до предмету, до теми. У навчальних групах ліцею є діти, які потребують підтримки, учні з невисокими досягненнями. Для таких учнів необхідно шукати підходи в оцінюванні та враховувати індивідуальний поступ учня. Тому в освітньому процесі неможливо обійтись без формувального оцінювання. Викладачі ліцею при впровадженні формувального оцінювання ставлять перед такими учнями завдання розгляду проблемних задач, реалізації проєктів, спонукає учнів до самостійного мислення, розвиває критичне мислення, заохочує їх до роботи в парах, групової роботи. Формувальне оцінювання мотивує, надихає на розвиток й саморозвиток, а також створює середовище, що підтримує впевненість дітей у тому, що кожен з них здатен поліпшити свої результати.

Разом з тим, система впровадження формувального оцінювання потребує вдосконалення: недостатньо активна участь здобувачів освіти у процесі пізнання; не завжди вони уміють аналізувати власну діяльність (рефлексувати), не завжди вдається педагогам і дітям спільно коригувати підходи до навчання з урахуванням результатів оцінювання.

ВИМОГА/ПРАВИЛО 2.3. Спрямованість системи оцінювання на формування у здобувачів освіти відповідальності за результати свого навчання, здатності до самооцінювання

Критерій 2.3.1. Заклад освіти сприяє формуванню у здобувачів освіти відповідального ставлення до результатів навчання

Рівень – достатній

Ліцей сприяє формуванню у здобувачів освіти відповідального ставлення до результатів навчання, адже воно відіграє важливу роль у підготовці здобувачів освіти до самостійного життя, тому що навчання – головна праця здобувача освіти. Педагогічні працівники (викладачі і майстри виробничого навчання) сприяють умотивованості здобувачів освіти як

рушійній силі, що спонукає їх удосконалюватися впродовж життя. Однією з ключових компетентностей, яку формують педагогічні працівники ліцею у здобувачів освіти, є вміння вчитися впродовж життя. Розвиток відповідального ставлення у здобувачів освіти ліцею до навчання здійснюється:

- активізацією участі здобувачів освіти в організації своєї навчальної діяльності;
- активного впроваджується ідеї педагогіки партнерства – спонукання здобувачів освіти бути активними учасниками освітнього процесу;
- залученням здобувачів освіти до співпраці через органи учнівського самоврядування;
- зосередженням освітнього процесу на тому, щоб здобувачі освіти оволодівали ключовими, предметними та професійними компетентностями, а не на відтворенні інформації;
- висуванням до здобувачів освіти посильних вимог з поступовим підвищенням рівня складності завдань та підкресленням їхніх досягнень;
- забезпеченням систематичного зворотного зв'язку з здобувачами освіти;
- наданням конструктивних коректних відгуків на роботу здобувачів освіти;
- не порівнянням здобувачів освіти між собою, а порівнянням нових досягнень здобувачів освіти з їх попередніми здобутками;
- наданням здобувачам освіти свободи вибору – від рівня навчальних досягнень до напрямів навчальної діяльності;
- наявністю чітких критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти;
- заохоченням і позитивним оцінюванням роботи здобувачів освіти;
- проведенням у ліцеї профорієнтаційної роботи.

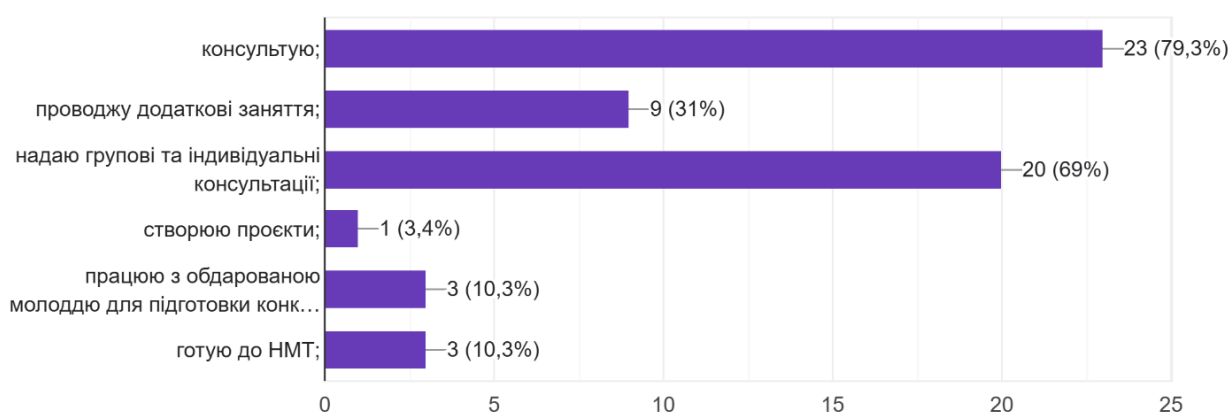
Питання відповідального ставлення до навчання розглядається під час проведення виховних заходів у навчальних групах. Усі педпрацівники

закладу освіти використовують можливості створеного освітнього середовища ліцею (матеріально-технічне забезпечення кожного кабінету, наявність доступу до Інтернету), адже оцінювання навчальних досягнень досить часто відбувається із застосуванням онлайн-тестів та інших форм онлайн-опитувань, зокрема зі здобувачами освіти, які у цьому навчальному році знаходилися за кордоном (у зв'язку із введенням в країні військового стану). Для проведення оцінювання педагогічні працівники ліцею найчастіше використовують Google Форми, «НаУрок», Kahoot!, Padlet та інші.

Педагогічні працівники надають здобувачам освіти необхідну допомогу в навчальній діяльності. На запитання в анкеті педагоги відповіли

2. Яку підтримку та допомогу Ви надаєте здобувачам освіти у їхньому навчанні? (можна обрати кілька відповідей)

29 відповідей

наступним чином:

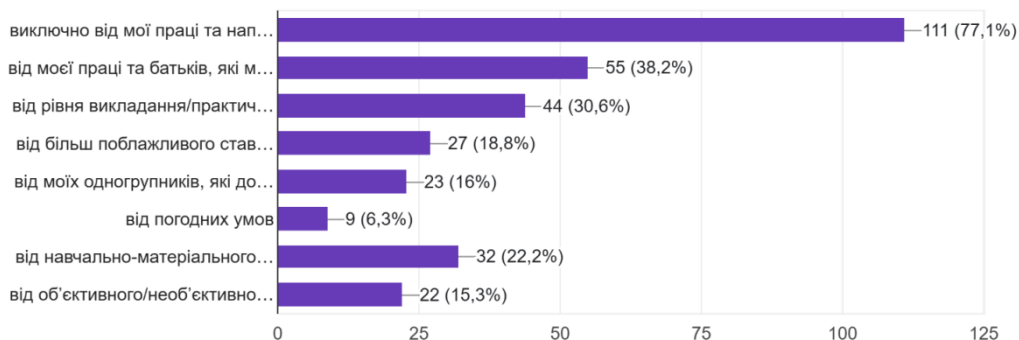
82,8% педагогів надають консультації здобувачам освіти в режимі онлайн. 36,8 % батьків вважає, що навчання в дистанційній формі у повній мірі впливає на результати навчання дитини, 50% респондентів вважають, що частково впливає, 13,2 % - зовсім ні.

Підтримку здобувачам освіти педагогічні працівники ліцею демонструють перш за все власними стійкістю та спокоєм, вони застосовують такі форми підтримки здобувачів освіти, як індивідуальні консультації, корисні посилання на Інтернет-ресурси, створення ситуації

успіху, демонстрація відеофільмів і презентацій, бесіди, диспути, ігри, змагання, проведення тижнів з усіх навчальних дисциплін та професій, надають психологічну підтримку здобувачам освіти в їхньому навчанні. Не забувають педагогічні працівники і здобувачів освіти з низьким рівнем навчальних досягнень. Вони надають їм допомогу проведенням додаткових занять, на яких спільно повторюють навчальний матеріал і створюють алгоритм виконання домашніх завдань, задають мінімум вправ для ліквідації прогалин, проводять алгоритмізацію навчальної діяльності з аналізу та усунення типових помилок, проводять додаткове інструктування в ході навчальної діяльності тощо. На уроках теоретичного навчання педагогічні працівники ліцею пропонують здобувачам освіти поділитися своїми почуттями в мікрогрупах при виконанні певних завдань, призначають відповідальних здобувачів освіти для обміну письмовими чи усними «конспектами» розмови без зазначення імен однокласників. Для поширення точної інформації та науково обґрунтованих фактів, педагогічні працівники ліцею організують різноманітні форми співпраці під час онлайн-уроків та поза ними. Педагоги ліцею дають здобувачам освіти різні завдання, які вони могли б виконувати чи обговорювати в парах чи мікрогрупах. Особливу увагу на уроках педагоги приділяють навчанню здобувачів освіти розуміти, виражати та керувати власними емоціями. У закладі освіти проводиться постійна робота з метою розширення кругозору, всебічного навчання і виховання учнів, зокрема предметні тижні, та тижні професій. 81,9% здобувачів освіти вважають, що їхня думка завжди і в повній мірі вислуховується та враховується педагогами під час проведення уроків та оцінювання, 13,9% враховується з окремих предметів, лише 4,2% дітей думають, що більшість педагогів нав'язують свою думку як єдино правильну, або практично не враховується. 70,8% здобувачів освіти вважають, що у система оцінювання у закладі освіти у повній мірі допомагає покращувати їхні знання та навички, 27,8% – частково. Аж 95,1% дітей вважають, що за час навчання у ліцеї їхні покращились! Адже 92,4% здобувачів освіти

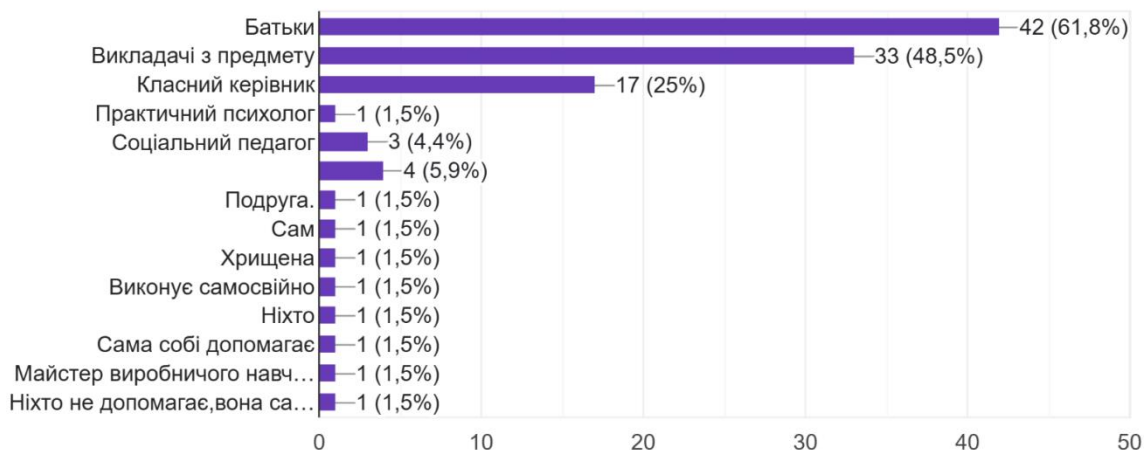
вказали, що вони відповідально ставляться до навчання, усвідомлюють його важливість для подальшого життя. На запитання «Від кого(чого) залежить Ваші результати навчання?» діти обрали такі варіанти відповідей:

8. Від кого (чого) залежать Ваші результати навчання? (можливо обрати кілька варіантів відповідей)
144 відповіді

А батьки вважають, що під час дистанційного навчання їхнім дітям

16. Хто допомагає дитині під час дистанційного навчання? можна обрати кілька відповідей. Виберіть усе, що підходить.
68 відповідей

допомагають педпрацівники ліцею.

Батьки зазначили, що матеріалами педагогів в Класрумі у повній мірі користуються 60,3% дітей, частково-38,2%.

Критерій 2.3.2. Заклад освіти забезпечує самооцінювання та взаємооцінювання здобувачів освіти

Рівень – потребує покращення

Найактивніше особистість формується у процесі самостійно організованої діяльності (праці, самонавчання, самовиховання, самооцінювання) під кваліфікованим педагогічним керівництвом. Використання формульованого оцінювання, компетентнісного підходу до навчання передбачає застосування прийому самооцінювання або взаємооцінювання. Ці прийоми сприяють підвищенню ефективності оцінювання, адже коли здобувачі освіти володіють навичками самооцінювання і взаємооцінювання, то питання надійності й неупередженості оцінювання не виникають. Сутність самооцінювання і взаємооцінювання полягає в наступному: здобувачі освіти можуть оцінити себе тільки тоді, коли у них є цілі, яких вони повинні досягти в процесі навчання, і зрозумілі критерії оцінювання. Діти, які можуть реально оцінити себе, отримують чітку картину власних досягнень і почуваються впевненіше. Крок за кроком, здобувачі освіти мають навчатися оцінювати власну компетентність, реагувати у відповідь, сприймати оцінку інших та обговорювати її. Розуміючи технологію оцінювання власної діяльності, здобувачі освіти можуть ефективніше навчатися і рухатися вперед. Процедури самооцінювання/взаємооцінювання включають в себе:

- розроблення педагогом чітких критеріїв оцінювання;
- створення необхідного психологічного настрою здобувачів освіти на аналіз власних результатів або отримання коментарів від свого однокласника;
- забезпечення умов, коли критерії оцінювання здобувачам освіти відомі, і вони самостійно зіставляють з ними свої результати, роблячи при цьому відповідні висновки про ефективність роботи;
- складання здобувачами освіти власної програми діяльності на наступний етап навчання з урахуванням отриманих результатів.

Педагогу для розвитку навичок самооцінювання/взаємооцінювання навчальної діяльності дитини необхідно:

- регулярно нагадувати здобувачам освіти про цілі і критерії оцінювання;
- планувати при проведенні навчальних занять час для самооцінювання/взаємооцінювання;
- оприлюднювати мету навчального заняття, критерії оцінювання навчальних досягнень.

Прийоми самооцінювання та взаємооцінювання під керівництвом викладачів ліцею сприяють підвищенню ефективності оцінювання. Здобувачі освіти можуть об'єктивно оцінити себе, коли їм зрозумілі критерії оцінювання. В них є чіткі цілі, що вони повинні досягти. Вони почувають себе впевненіше, сприймають оцінку інших, обговорюють її, навчаються оцінювати власну компетентність. Педагогам необхідно створити необхідний психологічний настрій дітей на аналіз власних результатів чи отримання коментарів своїх однокласників. Планувати та виділяти при проведенні занять час для самооцінювання та взаємооцінювання. Пам'ятати, що самооцінювання – це не виставлення учнем собі оцінок, а визначення сильних і слабких сторін роботи, аналіз власного прогресу. Розгляду даного питання можна присвятити засідання педагогічної ради, воно повинно вивчатися у структурі роботи методичних комісій, для цього створюється творча група з питань впровадження самооцінювання і взаємооцінювання, оприлюднюються методичні розробки педагогів з питань самооцінювання/взаємооцінювання на освітянських сайтах та порталах, проводяться майстер-класи. Основною метою взаємооцінювання є відзначення сильних і слабких сторін інших робіт і, таким чином, аналіз власного прогресу. Заклад освіти забезпечує розвиток в здобувачів освіти уміння самооцінювання та самомотивації. За результатами анкетування лише 31,3% здобувачів освіти здійснюють самооцінювання та взаємооцінювання результатів роботи під час навчальних занять, а 61,1% відповіли «Здебільшого, так».

ВИМОГА/ПРАВИЛО 2.4. Академічна доброчесність здобувачів освіти

Критерій 2.4.1. Здобувачі освіти під час освітнього процесу дотримуються академічної доброчесності

Рівень – достатній

Стаття 42 [Закону України “Про освіту”](#) визначає академічну доброчесність як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

У нашому закладі затверджено Положення про академічну доброчесність, яке погоджено на засіданні педагогічної ради (Протокол №3 від 20 січня 2022 року). Обговорили на засіданні педагогічної ради Положення про дотримання академічної доброчесності. Для цього ми зверталися до законів “Про освіту” і “Про повну загальну середню освіту”. Там прописано, що вважається порушенням академічної доброчесності та як сприяти її дотриманню.

Після того, як Положення буде затверджено, ми повідомимо всіх, які дії, згідно з ним, вважаються недоброчесними і які будуть санкції за порушення. Якщо є здобувачі освіти чи групи, які не дотримуються принципів академічної доброчесності, ми обговорювали це і з здобувачами освіти, і з майстрами виробничого навчання чи класними керівниками.

В процесі оцінювання ми залучаємо усіх зацікавлених. Це учнівське самоврядування і батьки, які хочуть стати на захист академічної доброчесності. Також це бути всі педагоги, які підтримують ці ідеї. Важливо не тільки впроваджувати зміни, але й спостерігати за ними: дивитися, яка динаміка дотримання чи недотримання правил, і реагувати.

За результатами анкетування педагогів 65,5 % знайомлять здобувачів освіти з основами академічної доброчесності, 24,1% респондентів на уроках

дають такі завдання, які унеможливають списування, 10,3% вимагають висловлювання своєї думки.

За результатами анкетування здобувачів освіти 84% зазначили, що з ними регулярно проводяться бесіди про важливість дотримання академічної доброчесності, 11,1 % вказали, що проводились нерегулярно, на початку навчального року – 2,8 %. Ми визначили, що 56,3% здобувачів освіти дотримуються вимог академічної доброчесності, 42,4% - частково.

За результатами анкетування батьків 55,9% вважають, що їхня дитина розуміє, що таке академічна доброчесність та знає її принципи у повній мірі, а 39,7% частково та певною мірою. 44,1% батьків, вважають, що їхня дитина дотримується академічної доброчесності під час виконання домашніх завдань в умовах дистанційного навчання (неприпустимість списування та плагіату) у повній мірі, 41,2% - частково, 13,2 % батькам важко відповісти.

В процесі вивчення внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти ліцей постійно враховує думку здобувачів освіти щодо системи оцінювання. Це реалізується через опитування їх та їхніх батьків. Робляться висновки та приймаються рішення щодо удосконалення системи оцінювання з окремих предметів. На питання анкети «Що Ви хотіли змінити у системі оцінювання?» більшість наших здобувачів освіти зазначили, що все влаштовує, нічого не треба змінювати, все добре 68%, є певні побажання про справедливість оцінювання та однакове ставлення до всіх здобувачів освіти.